

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	23
1.1	Het thema	23
1.2	De opzet	27
Deel I		
2	De patiënt en een incident bij een geneeskundige behandeling; een verkenning	31
2.1	Inleiding	31
2.2	Schade na een incident bij de geneeskundige behandeling	31
2.3	Behoeften na een incident	36
2.4	Vergoeding van schade na een incident	40
2.4.0	Opmerkingen vooraf	40
2.4.1	Soorten schade: vermogensschade en ander nadeel	40
2.4.2	De grondslagen voor een recht op vergoeding van schade	41
2.4.2.1	Een goede grond ter afwenteling van schade: verwijtbaar onjuist gedrag	41
2.4.2.2	Verwijtbaar onjuist gedrag: een toerekenbare tekortkoming	43
2.4.2.3	Verwijtbaar onjuist gedrag: een onrechtmatige daad	45
2.4.2.4	Aansprakelijkheid vanwege een bepaalde hoedanigheid	48
2.4.3	Het verhaal van schade in de praktijk	50
2.4.3.1	‘Buiten rechte’	50
2.4.3.2	‘In rechte’	53
2.5	Andere juridische acties en hun verhouding tot het civiele aansprakelijkheidsrecht	63
2.5.0	Opmerkingen vooraf	63
2.5.1	Een klacht bij de hulpverlener	64
2.5.2	Een melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd	75
2.5.3	Een verzoek aan de Nationale ombudsman	87
2.5.4	Een klaagschrift bij de tuchtrechter	88
2.5.5	Strafvervolging door het Openbaar Ministerie	121
2.5.6	De verhouding tot het civiele aansprakelijkheidsrecht	147
2.6	Beschouwing	151

Deel II

3	De rechtsverhouding tussen de patiënt en de arts of het ziekenhuis	155
3.1	Inleiding	155
3.2	De rechtsverhouding tussen arts, ziekenhuis en patiënt: doorgaans een behandelingsovereenkomst	159
3.2.0	Opmerkingen vooraf	159
3.2.1	Het onderwerp van de behandelingsovereenkomst	159
3.2.2	De opdrachtgever	166
3.2.2.1	De patiënt	166
3.2.2.2	Vertegenwoordiging en zaakwaarneming	167
3.2.3	De opdrachtnemer	178
3.2.3.1	De hulpverlener	178
3.2.3.2	De zelfstandig arts als contractspartij	180
3.2.3.3	Het ziekenhuis als contractspartij	183
3.2.3.4	De komst van Medisch Specialistische Bedrijven	186
3.2.3.5	Verschillende contractspartijen	198
3.2.3.6	Assistenten en waarnemers	199
3.2.4	De totstandkoming van de behandelingsovereenkomst	202
3.2.5	De beëindiging van de behandelingsovereenkomst	208
3.2.6	Verplichtingen die uit de behandelingsovereenkomst voortvloeien	212
3.3	De rechtsverhouding tussen arts, ziekenhuis en patiënt: in uitzonderingsgevallen geen behandelingsovereenkomst	227
3.3.0	Opmerkingen vooraf	227
3.3.1	Illustraties van uitzonderingsgevallen	228
3.3.2	Verplichtingen die uit de bijzondere rechtsverhouding voortvloeien	234
3.4	Een nadere beschrijving van de klassieke verplichtingen van de hulpverlener	244
3.4.0	Opmerkingen vooraf	244
3.4.1	De informatieplicht	245
3.4.1.1	Doel van de informatieplicht	245
3.4.1.2	De inhoud van de informatie	254
3.4.1.3	Uitzonderingen op de informatieplicht	267
3.4.2	De plicht de patiënt te behandelen	269
3.4.2.1	Doel van de behandelplicht	269
3.4.2.2	De inhoud van de behandeling	271
3.4.2.3	Uitzonderingen op de behandelplicht	288

3.4.3	De dossierplicht	290
3.4.3.1	Doel van de dossierplicht	290
3.4.3.2	De inhoud van het dossier	294
3.4.3.3	Uitzonderingen op de dossierplicht	302
3.4.4	De geheimhoudingsplicht	306
3.4.4.1	Doel van de geheimhoudingsplicht	306
3.4.4.2	De inhoud van het geheim	310
3.4.4.3	Uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht	311
3.4.5	De plicht tot eerbiediging van het recht op privéleven in de behandelkamer	333
3.5	Beschouwing	336
4	Grondslagen voor aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis	339
4.1	Inleiding	339
4.2	Aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis op de contractuele grondslag	341
4.2.0	Opmerkingen vooraf	341
4.2.1	Een tekortkoming van de arts of het ziekenhuis	342
4.2.1.1	Tekortkomen	342
4.2.1.2	De norm waaraan het handelen van de arts en het ziekenhuis wordt getoetst: goed hulpverlenerschap	346
4.2.1.3	Het goed hulpverlenerschap nader bekeken	348
4.2.1.4	Invulling van het goed hulpverlenerschap: de professionele standaard	350
4.2.1.5	Invulling van het goed hulpverlenerschap: de kwaliteitsstandaarden	360
4.2.1.6	Invulling van het goed hulpverlenerschap: wet- en regelgeving	364
4.2.1.7	Begrenzing van het goed hulpverlenerschap: het oordeel van de rechter	373
4.2.1.8	Illustraties van typen tekortkomingen	375
4.2.1.9	Illustraties van typen tekortkomingen in verband met het gebruik van hulppersonen	387
4.2.1.10	Illustraties van typen tekortkomingen in verband met het gebruik van hulpzaken	389
4.2.2	Het bewijs van de tekortkoming van de arts of het ziekenhuis	406
4.2.2.1	Stelplicht- en bewijslastverdeling	406
4.2.2.2	Een mogelijk probleem bij het leveren van het bewijs van de tekortkoming: de aard van de verbintenis	413

4.2.2.3	Een mogelijk probleem bij het leveren van het bewijs van de tekortkoming: onwetendheid van de patiënt	416
4.2.2.4	Het deskundigenbericht als bewijsmiddel	425
4.2.3	Toerekening van de tekortkoming	434
4.2.3.1	Schuld, verkeersopvattingen en wet	434
4.2.3.2	Toerekening krachtens schuld of verkeersopvattingen	435
4.2.3.3	Toerekening krachtens de wet; artikel 6:76 BW	439
4.2.3.4	Toerekening krachtens de wet; artikel 6:77 BW	448
4.2.4	Uitsluiten of beperken van aansprakelijkheid van de arts of het ziekenhuis	477
4.3	Aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis op de buitencontractuele grondslag	480
4.3.0	Opmerkingen vooraf	480
4.3.1	Een onrechtmatige daad van de arts of het ziekenhuis	480
4.3.1.1	Onrechtmatig gedrag	480
4.3.1.2	De norm waaraan het handelen van de arts en het ziekenhuis wordt getoetst	481
4.3.1.3	Illustraties van typen onrechtmatige daad	483
4.3.2	Het bewijs van de onrechtmatige daad van de arts of het ziekenhuis	494
4.3.3	Toerekening van de onrechtmatige daad	495
4.3.4	Kwalitatieve aansprakelijkheden	497
4.3.4.1	De regels van de artikelen 6:170 BW, 6:171 BW, 6:173 BW, 6:174 BW en 6:175 BW	497
4.3.4.2	Kwalitatieve aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis voor personen	499
4.3.4.3	Kwalitatieve aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis voor roerende zaken	504
4.3.4.4	Kwalitatieve aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis voor opstallen	509
4.3.4.5	Kwalitatieve aansprakelijkheid van de arts en het ziekenhuis voor gevaarlijke stoffen	513
4.4	De grondslag voor de centrale aansprakelijkheid van het ziekenhuis	515
4.4.0	Opmerkingen vooraf	515
4.4.1	Een fictieve grondslag	515
4.4.2	Het toepassingsbereik van artikel 7:462 BW	519
4.5	Beschouwing	525
5	De grondslag voor aansprakelijkheid van de producent	529
5.1	Inleiding	529

5.2	Een risicoaansprakelijkheid ingevolge de wet als primaire grondslag	531
5.3	De betekenis van de Richtlijn inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken	536
5.4	Het toepassingsbereik van de risicoaansprakelijkheid van de producent	545
5.4.0	Opmerkingen vooraf	545
5.4.1	Het product	545
5.4.2	De producent	550
5.4.3	De gebrekkigheid	558
5.4.3.1	Het definiëren van een gebrek	558
5.4.3.2	Een uitwerking van de factoren die de gebrekkigheid bepalen	565
5.4.3.3	Het bewijs van het gebrek	595
5.4.4	De schade	604
5.4.4.1	Categorieën van schade	604
5.4.4.2	Schade door dood of lichamelijk letsel	606
5.4.4.3	Het bewijs van de schade	610
5.5	Bevrijdende verweren	611
5.6	Beschouwing	622
6	Causaal verband	625
6.1	Inleiding	625
6.2	Het condicio sine qua non-verband	626
6.2.0	Opmerkingen vooraf	626
6.2.1	Conditio sine qua non-verband als minimumvereiste	627
6.2.2	Conditio sine qua non-verband en meerdere aansprakelijkheidvestigende gebeurtenissen	631
6.2.3	Conditio sine qua non-verband en een oorzaak die de patiënt wordt toegerekend	643
6.3	Het bewijs van het condicio sine qua non-verband	654
6.3.0	Opmerkingen vooraf	654
6.3.1	Stelplicht- en bewijslastverdeling	655
6.3.2	Mogelijke problemen bij het leveren van het bewijs van het condicio sine qua non-verband	658
6.3.2.1	Onzekerheid over de invloed van de normschending op de schade	658
6.3.2.2	Onzekerheid over de keuze die de patiënt zou hebben gemaakt	663
6.3.2.3	Onzekerheid over de schadeveroorzaker bij meervoudige causaliteit	678
6.3.3	Het deskundigenbericht als bewijsmiddel	678

6.3.4	Handvatten om de bewijslast van het condicio sine qua non-verband te verlichten	680
6.3.4.1	De omkeringsregel	680
6.3.4.2	De regel van artikel 6:99 BW	690
6.3.5	Proportionele aansprakelijkheid als alternatief	697
6.3.5.1	Verschillende proportionele benaderingen	697
6.3.5.2	Wanneer welke proportionele benadering; de rekenmethoden	713
6.4	Toerekening naar redelijkheid	737
6.5	Beschouwing	744
7	Schadevergoeding en verjaring	749
7.1	Inleiding	749
7.2	Schade van de patiënt	751
7.2.0	Opmerkingen vooraf	751
7.2.1	Vaststellen van de omvang van de schade	751
7.2.2	Vermogensschade	758
7.2.2.1	Geleden verlies en gederfde winst	758
7.2.2.2	Vermogensschade bij wrongful birth en wrongful life	759
7.2.2.3	Buitengerechtigde kosten	766
7.2.3	Nadeel dat niet in vermogensschade bestaat	771
7.3	Schade van bij de patiënt betrokken personen	788
7.3.0	Opmerkingen vooraf	788
7.3.1	Een inventarisatie van schadelijdende betrokken personen	789
7.3.2	Vermogensschade van direct betrokkenen en nabestaanden	791
7.3.2.1	Vermogensschade van direct betrokkenen bij letsel van de patiënt	791
7.3.2.2	Vermogensschade van nabestaanden bij overlijden van de patiënt	795
7.3.2.3	Vermogensschade van partner en kind bij wrongful birth en wrongful life	801
7.3.3	Ander nadeel van direct betrokkenen en nabestaanden	805
7.3.4	Shockschade van direct betrokkenen en nabestaanden	808
7.3.5	Ander nadeel van partner en kind bij wrongful birth en wrongful life	812
7.3.6	Schade van regresnemers	814
7.3.6.1	Schade van de werkgever	814
7.3.6.2	Schade van uitkeringsinstanties	815
7.4	Verjaring van de vordering	817
7.4.0	Opmerkingen vooraf	817
7.4.1	Verjaringstermijnen	818
7.4.1.1	Het wettelijk kader van verjaring	818

7.4.1.2	Vijfjaarstermijn	818
7.4.1.3	Twintigjaarstermijn	825
7.4.2	Stuiving van de verjaring	826
7.4.3	Verjaring bij productenaansprakelijkheid	829
7.5	Beschouwing	830

Deel III

8	Verhaal van zorggerelateerde schade in de praktijk	835
8.1	Inleiding	835
8.2	Het buitengerechtelijk traject	837
8.2.0	Opmerkingen vooraf	837
8.2.1	De belangenbehartiger in het buitengerechtelijk traject	838
8.2.1.1	De rol van de belangenbehartiger van de patiënt	838
8.2.1.2	De waarborgen voor kwaliteit van de belangenbehartiger	848
8.2.2	De beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar in het buitengerechtelijk traject	850
8.2.2.1	De rol van de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van de hulpverlener	850
8.2.2.2	De waarborgen voor kwaliteit van de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar	861
8.2.3	De medisch adviseur in het buitengerechtelijk traject	862
8.2.3.1	De rol van de medisch adviseur	862
8.2.3.2	De waarborgen voor kwaliteit van de medisch adviseur	866
8.2.4	De medisch deskundige in het buitengerechtelijk traject	868
8.2.4.1	De rol van de medisch deskundige	868
8.2.4.2	De waarborgen voor kwaliteit van de medisch deskundige	872
8.2.5	De omgang met medische informatie in het buitengerechtelijk traject	873
8.2.5.1	Het belang van medische informatie en haar regelgeving	873
8.2.5.2	Opvragen, ter beschikking stellen, beoordelen, beheren, inzien, blokkeren en bewaren van medische informatie	879
8.2.6	De kosten van het buitengerechtelijk traject	906
8.2.6.1	De kosten van rechtsbijstand	906
8.2.6.2	De kosten van de medisch deskundige	908
8.2.7	Gerechtelijke procedures in het buitengerechtelijk traject	910
8.2.7.1	Het verzoek aan de rechter om een voorlopig deskundigenbericht te gelasten	910
8.2.7.2	Het verzoek aan de rechter om een deelgeschil te beslechten	919

INHOUDSOPGAVE

8.3	De gerechtelijke bodemprocedure in eerste aanleg	930
8.3.0	Opmerkingen vooraf	930
8.3.1	Partijen in de bodemprocedure	931
8.3.1.1	De patiënt en zijn advocaat	931
8.3.1.2	De hulpverlener, de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar, de producent en hun advocaat	934
8.3.2	De civiele rechter in de bodemprocedure	941
8.3.2.1	De rol van de civiele rechter	941
8.3.2.2	De waarborgen voor kwaliteit van de civiele rechter	943
8.3.3	De medisch deskundige in de bodemprocedure	948
8.3.3.1	De rol van de gerechtelijk medisch deskundige	948
8.3.3.2	De waarborgen voor kwaliteit van de gerechtelijk medisch deskundige	963
8.3.4	De omgang met medische informatie in de bodemprocedure	968
8.3.5	De kosten van de bodemprocedure	976
8.4	Beschouwing	980
	Geraadpleegde literatuur	983
	Geraadpleegde jurisprudentie	1055
	Geraadpleegde Kamerstukken	1129
	Trefwoordenregister	1141